

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)**

16 березня 2022 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2022

УДК _613+574]:061.3

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 16 березня 2022 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2022. – 233 с.

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор; Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОЛЕСНИКОВА І.П. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини**» (Київ, 16 березня 2022 р.) висвітлено формування міждисциплінарних багаторівневих зв'язків екології та профілактичної медицини як складової системи громадського здоров'я, розуміння парадигми еколого-гігієнічних взаємин, направлених на зміцнення здоров'я людини через його соціальні, економічні, детермінанти, включаючи не лише питання безпеки харчових продуктів, умов праці та способу життя, профілактики інфекційних і неінфекційних хвороб але й мінімізації несприятливого впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

ЕС SANTE/12682/2019 «Analytical quality control and method validation procedures for pesticide residues analysis in food and feed».

Вкрай доречним та перспективним є застосування стандартних методів для визначення залишків сумішевих пестицидних препаратів, а також для контролю ґрунтів, рослин та врожаю. Так, у 2021 р в лабораторії аналітичної хімії та моніторингу токсичних речовин НДЦ з комплексного випробування пестицидів та агрохімікатів ДУ «ІМП ІМЕНІ Ю.І. КУНДІЄВА НАМН» стандартний метод EN 15662-2018 використовували для визначення тербутилазину та S-метолахлору за сумісної наявності в ґрунті, рослинах та врожаї зернових та олійних культур методом ГРХ/ДЕЗ. Валідація методики показала, що її метрологічні характеристики забезпечують контроль за додержанням санітарно-гігієнічних нормативів, а саме: межа кількісного визначення (МКВ) в ґрунті - 0,02 мг/кг (ОДК: S-метолахлор - 0,02 мг/кг; тербутилазин - 0,04 мг/кг); МКВ в зерні кукурудзи - S-метолахлор - 0,05 мг/кг, тербутилазин - 0,2 мг/кг (МДР: S-метолахлор - 0,05 мг/кг, тербутилазин - 0,4 мг/кг); МКВ в насінні соняшнику - S-метолахлор - 0,1 мг/кг; тербутилазин - 0,2 мг/кг (МДР: S-метолахлор - 0,1 мг/кг; тербутилазин - 0,4 мг/кг). Правильність (зміщення) - 70-110 %, точність (RSDr) - ≤ 20 %, розширена невизначеність, Урозш. - < 40 %. При цьому тривалість аналітичної процедури визначення залишків S-метолахлору та тербутилазину за сумісної присутності в ґрунті складала 3 години, в зелених рослинах та врожаї кукурудзи та соняшнику не перевищувала 5 годин. Стандартний метод EN 15662-2018 застосовано при визначення метконазолу в ґрунті, зелених рослинах пшениці та ріпаку; лямбда-цигалотрину в ґрунті, рослинах пшениці, ріпаку та кукурудзи: дифеноконазолу в ґрунті та рослинах пшениці, дифловідазину в ґрунті та рослинах сої.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ – НОВІ ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Добрянська О. В., Шкіндер Т. А., Бабій Ю. І., Гаркавий С. І.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

Актуальність питань формування здоров'я підростаючого покоління не викликає сумнівів, так само як і визнання ролі у цьому процесі способу життя сучасної молоді. Проте, вочевидь, сучасний внесок тих чи інших чинників ризику,

що формують рівень здоров'я молоді у порівнянні з минулими роками дещо змінився. Окрім чинників впливу, що були розповсюджені раніше, на організм сучасної людини мають постійний вплив нові, нижче зазначені чинники, дія яких на організм на сьогодні ще недостатньо вивчена.

До таких чинників впливу, насамперед, належать значний інформаційний вплив, і, в зв'язку з цим, використання різних технічних пристроїв (гаджетів), як для проведення дозвілля, так і для систематичного навчання; зростання поширеності нових альтернативних видів тютюнопаління; вживання слабоалкогольних та енергетичних напоїв; нераціональне харчування (вживання швидкої їжі) тощо.

Користування гаджетами серед школярів і студентської молоді набуло значного поширення особливо в умовах пандемії, з чим було пов'язане переведення учнів та студентів на дистанційну форму навчання. Особливістю дистанційної освіти є постійне перебування дитини у цифровому оточенні, залежності якості викладення матеріалу від технічних можливостей та швидкості інтернету, відсутність можливості прямого спілкування як вчителя зі школярами, так і учнів один з одним. Збільшення часу перебування перед екранами різних електронних пристроїв (смартфони, планшети, ноутбуки тощо) підвищує навантаження на зоровий аналізатор, призводить до перевищення критичного рівня спілкування з гаджетами, що є несприятливою прогностичною ознакою, адже може призвести в подальшому до розвитку комп'ютерного зорового синдрому та зростання міопії (Риков С.О, Бездітко Н. А, 2020, Кучма В., Степанова М., 2021).

Технічні характеристики телефонів-смартфонів, які застосовує для навчання переважна більшість учнів (розмір екрану, розмір шрифту, нефіксована відстань від очей до екрану пристрою) є несприятливими для зорового аналізатору школярів з гігієнічної точки зору (Микова Т. Е., 2019), що необхідно враховувати при організації дистанційного навчання в школах.

Результати багатьох міжнародних опитувань стосовно поширеності тютюнопаління серед школярів, ініційованих Центром з контролю і профілактики захворювань, за підтримки Регіонального бюро ВООЗ в Україні свідчать про позитивну динаміку поширеності тютюнопаління. Проте, це стосується куріння

традиційних сигарет фабричного виробництва (так, у період з 2005 по 2017 р. частка щоденних курців сигарет знизилась майже втричі – з 24,4 % до 9,0 %). Відмічено, що на фоні такого зниження поширеності куріння традиційних сигарет зростає поширеність нових пристроїв для куріння (застосування електронних сигарет, тютюнових виробів електричного нагрівання (ТВЕНи), інших видів тютюнових виробів (жувальний, нюхальний тютюн тощо). За результатами Глобального опитування школярів 13-15 років у 2017 р. частка тих, хто курив електронні сигарети становила 18,4 %, що майже вдвічі перевищувало частку курців звичайних сигарет (згідно даних опитування, проведеного співробітниками ДУ «ІГЗ НАМН України» - в рамках ГОПТ, 2017), ТВЕНи застосовували 30,4 % осіб молодого віку (згідно опитувань КМІС, 2020 р.). Тривожним є те, що часто підлітки використовують електронні сигарети як стартовий майданчик для початку куріння традиційних сигарет, а в деяких випадках поєднують ці два види куріння.

З огляду на ситуацію, що склалася позитивним моментом слід вважати розробку в Комітеті з питань здоров'я нації комплексного антитютюнового законопроекту № 2813, в якому прописана повна заборона продажу тютюнових виробів та електронних сигарет (Е-сигарет) молодим людям до 21 року, заборона реклами в інтернеті, заборона рекламної викладки сигарет в супермаркетах та кіосках, розширення переліку громадських місць, вільних від куріння. Важливим є те, що 87 % молодих людей підтримують такі ініціативи.

Сучасні тенденції поширеності вживання алкогольних напоїв полягають у зростанні популярності слабоалкогольних (пиво, вино) та енергетичних напоїв дітьми шкільного віку та студентами (за результатами ESPAD, 2019 - 49 % дівчат і 34,8 % хлопців вживали вино упродовж останніх 30 днів, біля 35,0 % підлітків вживають енергетичні напої, ВООЗ, 2013). З огляду на це, важливим є заплановане внесення змін до ряду Законів України стосовно виробництва і обігу алкогольних напоїв, які мають на меті визначити вимоги до маркування, продажу та реклами енергетичних напоїв.

Окрім законодавчого регулювання вимог до реалізації, рекламування, заборони застосування в громадських місцях, впровадження вікових обмежень щодо куріння, не менш важливим, на нашу думку, є вивчення впливу нових видів

тютюнової продукції, разом із слабоалкогольними та енергетичними напоями на здоров'я та розробка інформаційних і методичних матеріалів, з метою підвищення рівня знань та профілактики поширеності шкідливих звичок серед школярів і студентів, для збереження їхнього здоров'я.

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО КОРЕКЦІЇ ХАРЧУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Єльцова Л.Б., Алексійчук В.Д., Галан І.О., Білоус С.В.
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця.

Актуальність. Відповідно до даних Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, існує тенденція збільшення частоти та кількості аліментарнозалежних захворювань, котрі характеризуються надлишковою масою тіла, метаболічним синдромом, ожирінням, розбалансованим харчуванням та гіподинамією. Подібна ситуація наявна і в Україні, коли щороку збільшується кількість осіб, котрі страждають різними варіантами “харчової патології”. Відомо, що профілактичні заходи у 2,7 разів менш затратні порівняно з лікувальними. Ефект дотримання здорового способу життя населенням в 5 разів вищий у порівнянні з лікувальними-діагностичними заходами, котрі направлені на збереження здоров'я населення. Ці дані підтверджують доцільність пошуку шляхів корекції харчової поведінки населення.

Мета роботи. Провести оцінку потенційного ризику виникнення полінутриєнтних дефіцитів у контингенту досліджуваних груп та науково обґрунтувати і впровадити рекомендації щодо корекції раціонів харчування студентської молоді.

Матеріали і методи. Аналітичний, соматометричний, анкетно-опитувальний (використовувалась створена авторами опитувальна карта), статистичний.

Результати. На підставі проведених нами досліджень науково обґрунтовано основні шляхи корекції раціонів харчування студентської молоді щодо вмісту в них основних есенціальних нутрієнтів.

Відповідно до виявлених порушень принципів раціонального харчування студентів-медиків, першочерговими мають бути загальні рекомендації щодо